

Цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

УДК 47.45/.47

Музика Максим Васильович

аспірант

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Muzyka Maksym

Postgraduate Student of the

Khmelnytsky University of Management and Law named after Leonid Yuzkov

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ
СПОЖИВАЧІВ ЗА ДОГОВОРАМИ ТАЙМШЕРУ ЗА
ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄС
PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF THE CONSUMER
PROTECTION UNDER TIMESHARE CONTRACTS IN THE
LEGISLATION OF UKRAINE AND THE EU**

Анотація. В статті досліджуються особливості захисту прав споживачів за договорами таймшеру. Автором проаналізовано національне законодавство України та право ЄС у цій сфері.

Наголошено, що договори таймшеру, на сьогодні не є дослідженими і концептуально висвітленими по суті в переважній більшості правопорядків, не лише в Україні, що викликає особливий інтерес з точки зору визначення природи таких договорів, дослідження їх основних характеристик та можливих варіантів регламентації в системі сучасного оновленого договірної права України.

Акцентовано увагу на проблемах законодавчої регламентації відповідальності та заборони несправедливих умов договорів таймшеру.

Зважаючи на те, що станом на сьогодні, вітчизняне законодавство

не містить положень щодо договорів таймшеру, а їх регулювання є одним із напрямків адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, потребує прискорення цей процес, в тому числі через призму оновлення поглядів на сенс та змісту договору в приватному праві.

Акцентовано увагу на доцільності та нагальності законодавчої регламентації договорів таймшеру в національному правопорядку, щоб споживачі за договорами таймшеру та суміжними договорами потребують високого рівня захисту. Необхідність спеціального законодавства ґрунтується на передовій міжнародній практиці.

Відповідно, для нормальної легалізації таких відносин в національному правопорядку автор пропонує не лише внести зміни в профільний закон про захист прав споживачів, в тому числі в частині нечесної підприємницької практики, але й розробити або ж окремі норми в межах закону про туризм, або ж окремий спеціальний нормативний акт із встановленням особливостей досліджуваних договірних конструкцій.

Ключові слова: *таймшер, договір таймшеру, захист прав споживачів, договірне право, європеїзація, адаптація законодавства, ЄС, клубний відпочинок.*

Summary. *The article examines the peculiarities of the protection of consumer rights under timeshare contracts. The author analysed the national legislation of Ukraine and EU law in this area.*

It is emphasized that timeshare contracts are currently not researched and conceptually clarified in essence in most legal systems, not only in Ukraine, which is of particular interest from the point of view of determining the nature of such contracts, researching their main characteristics and possible options for regulation in the system of modern updated contract law of Ukraine.

Attention is focused on the problems of legislative regulation of liability and the prohibition of unfair terms of timeshare contracts.

Because, as of today, domestic legislation does not contain provisions on timeshare contracts, and their regulation is one of the areas of adaptation of national legislation to EU legislation, this process needs to be accelerated, including through the prism of renewing views on the meaning and content of the contract in private law.

Attention is focused on the expediency and urgency of legislative regulation of timeshare contracts in the national legal order, so that consumers under timeshare contracts and related contracts need a high level of protection. The need for special legislation is based on international best practice.

Accordingly, for the normal legalization of such relations in the national legal order, the author proposes not only to make changes to the profile law on the protection of consumer rights, including in the part of unfair business practices, but also to develop either separate norms within the framework of the law on tourism, or a separate special normative act establishing the peculiarities of the studied contractual structures.

Key words: *timeshare, timeshare contract, consumer rights protection, contract law, Europeanization, adaptation of legislation, EU, club vacation.*

Постановка проблеми. Поняття таймшеру є загальним терміном, який охоплює широкий спектр моделей, згідно з якими покупець отримує виключне право володіння та користування певною власністю протягом певного періоду щороку. Обсяг прав та обов'язків споживача в такому випадку залежить від конкретної схеми, за якою укладено договір та видом (формулою) відпочинку. На сьогодні індустрія таймшеру продовжує розвиватися, оскільки на ринок з'являються нові продукти відпочинку. Відповідно законодавче регулювання договорів таймшеру є важливим, оскільки туризм сприяє зростанню економіки. Однак досить часто власники таймшеру в усьому світі стикаються з проблемами, пов'язаними з виконанням таких договорів, що супроводжуються зловживаннями

маркетинговою та діловою практикою, викладенням в договорах несправедливих умов, в тому числі, що стосуються строків відпочинку та договору в цілому, наслідків відсутності житла в бажаний час, постійно зростаючими витратами на технічне обслуговування таких об'єктів або ж запровадження неузгоджених членських внесків. У зв'язку із чим існує потреба стримувати таку практику та належним чином захищати споживачів, які укладають договори таймшеру. Вирішення цих питань вимагає вдосконалення законодавства з урахуванням сучасних договірних відносин у сфері туристичних послуг і приведення його у відповідність до норм та стандартів, запроваджених в Є та на міжнародному рівні, особливо в контексті наближення правопорядків України та ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правової природи договору таймшеру, в тому числі питання захисту прав споживачів неодноразово ставало предметом наукових дискусій таких науковців, як: І. Банасевич [1], К. Ємельянова [2], Г. Коpecь [3], О. Кривецька [4], Р. Майданик [5], А. Сергатюк [3], І. Станкова [6], Р. Ханік-Посполітак [7], О. Черняк [8] та інші.

Метою статті є означення особливостей правового регулювання захисту прав споживачів за договорами таймшеру в законодавстві України та ЄС.

Виклад основного матеріалу. Таймшер-клуби з'явилися в 60-х роках у Європі як спосіб продавати готельні номери. «Timeshare» у перекладі з англійської означає «поділ часу», тобто поділ між багатьма людьми часу використання якогось майна, у даному випадку – готельних номерів. Як правило, таймшер створюється «девелоперською» фірмою – організацією, яка спеціалізується на нерухомості. Така фірма вкладає позичені засоби у будівництво чи реконструкцію осель-пансіонатів. Така фірма створює клуб – некомерційну організацію, яка об'єднує учасників – співвласників нерухомості, які вносять початкові внески. Розмір цього внеску значно

менше, ніж ціна приміщення, тому що воно передається декільком власникам, які експлуатують його по черзі згідно з умовами членства в клубі.

Для експлуатації спільного майна клуб укладає договір з компанією, яка надає комунальні послуги, ремонтує приміщення. Він оплачується з щорічних внесків членів клубу. З метою мінімізації податкових платежів можлива передача прав власності довіреному власнику. Для збільшення споживачів-учасників клубу та реалізації прав на приміщення організується маркетингова компанія, що продає таймшерні права та членство в клубі споживачам. Маркетингова компанія може організувати агентську мережу з комісіонерів.

Варто одразу наголосити на тому, що національна правова система не включає в сферу свого правового регулювання договори таймшеру на рівні туристичного законодавства, коли мова йде про Закон України «Про туризм» [9]. По великому рахунку, споживачі, які укладають договори таймшеру та договори про надання послуг, пов'язаних з відпусткою, можуть бути захищені загальним законодавством про захист прав споживачів, тобто Законом України «Про захист прав споживачів» [10]. Однак, якщо досить успішно можна було б говорити про кейси послуг, що супроводжують довгострокові договори на відпустки, то власне сам таймшер досить проблематично розглядати з точки зору національного регулювання захисту прав споживачів, враховуючи визначення поняття споживача та сферу регулювання профільного закону, зважаючи на те, що сам договір таймшеру, на наше переконання, не є класичним договором з надання послуг або ж оренди майна. Разом із тим, не зупиняючись в межах цієї наукової розвідки на питанні правової природи договору таймшеру, будемо виходити з того позитивного досвіду ЄС, що є на сьогодні, в частині окремого спеціального законодавчого регулювання захисту прав споживачів в сфері договорів таймшеру.

ЄС прийняв першу директиву про таймшер у 1994 році [11], яку він замінив у 2008 році новою директивою [12]. Причиною оновлення законодавства стала потреба правового унормування нових продуктів відпочинку на ринку, таких як договори перепродажу та обміну, які не були легалізовані Директивою 94/47/ЄС. Також нововведення мали на меті запобігти розробці таких продуктів для сфери відпочинку, що допомагали б обходити норми Директиви. Основною метою Директиви 2008/122/ЄС є сприяння належному функціонуванню внутрішнього ринку ЄС і досягнення високого рівня захисту прав споживачів шляхом гармонізації законів, нормативних та адміністративних положень держав-членів. Щоб забезпечити узгодженість законодавства держав-членів, Директива 2008/122/ЄС базується на принципі максимальної гармонізації, тобто, держави-члени не можуть підтримувати або запроваджувати у своєму національному законодавстві положення, що відрізняються від тих, що викладені в Директиві, включаючи більш чи менш суворі положення, якщо інше не передбачено в Директиві, тобто там, де немає узгоджених положень, країни-члени, вільні підтримувати або запроваджувати певні положення. Саме таке унормування було засноване на потребі однакового рівня захисту споживачів у всіх країнах-членах ЄС. Наприклад, Директива 2008/122/ЄС не регулює питання, що стосуються права споживача розірвати договір або визначити його (споживача) участь в процесі прийняття рішень щодо майна в межах таймшеру, і пов'язаних з ним зборів за обслуговування. Тому держави-члени можуть вільно встановлювати національні закони щодо таких питань забезпечення належного рівня захисту прав споживачів.

В межах директиви визначають види договорів в сфері таймшеру та клубного відпочинку. Зокрема, договір таймшеру визначається як контракт строком понад один рік, згідно з яким споживач отримує право користуватися з метою проживання об'єктом протягом одного або декількох разів в межах одного періоду проживання. Варто зазначити, що

на відміну від попередньої Директиви, оновлене законодавство не дає відсилки до нерухомого майна, що значно розширює сферу дії Директиви і дає можливість поширювати норми про такі договори і у випадку, коли в довгострокове використання з метою відпочинку передаються, до прикладу, приміщення на круїзних човнах, караванах, тощо. Тут варто вказати на норми національного цивільного законодавства. Профільний закон про захист прав споживачів не дає одностайної відповіді на перелік договорів, за якими у особи виникає право на додатковий захист як споживача. Однак, у Огляді судової практики про захист прав споживачів за 2009-2012 роки вказується, що із сенсу поняття споживача, викладеного в Законі, до таких відносин також можуть належати відносини, які виникають із договорів купівлі-продажу, майнового найму (оренди), тощо [13]. Разом із тим, паралельно виникає питання, чи є договір таймшеру до договору майнового найму (оренди) як таким.

Серед інших договорів Директива визначає довгостроковий контракт на відпочинковий продукт, що є договором тривалістю понад один рік, за яким споживач, насамперед, отримує право на отримання знижок або інших переваг щодо розміщення разом із туристичними чи іншими послугами або без них. Прикладом такого договору може бути членство в «клубах дисконтних відпусток», які пропонують знижки на подорожі та проживання на різних курортах протягом фіксованого періоду часу.

Договір перепродажу таймшеру Директивою визначається як договір, згідно з яким продавець допомагає споживачеві продати або купити таймшер або продукт для довгострокової відпустки. Схожу конструкцію також має договір обміну таймшеру. Фактично для цієї мети в межах ЄС створено спеціальні сервіси з обмінного фонду таймшерів, які пропонують споживачам варіанти для обміну на постійній або ж разовій основі. І в цьому аспекті також важливим є захист прав споживачів з точки зору умов таких договорів, де споживач має отримувати рівноцінний об'єкт для проживання

із відповідними його якісними та строковими характеристиками. За загальним правилом всі вказані договори в Директиві мають бути тривалістю не менше одного року.

Директива також передбачає обсяг інформації, яка має бути надана споживачеві або в межах реклами, або ж як переддоговірної, де продавець повинен розмістити таку інформацію відповідно до вимог доступності та своєчасності. В свою чергу, національне законодавство про захист прав споживачів також має вимоги щодо права споживача на інформацію про продукцію. Однак, варто вказати, що на сьогодні різняться погляди науковців щодо відмежування понять переддоговірної інформації про продукцію та реклами. Відповідно законодавство про рекламу не згадує особливих вимог щодо змісту та обсягу інформації для споживача. Таких самих вимог по суті не містить і профільне законодавство про туризм. В результаті ми маємо, до прикладу, ситуацію, де на українському ринку досить тривалий час зустрічається реклама із договорами таймшеру на об'єкти нерухомості в інших країнах (зокрема, Грузії), де це вказується як прекрасна ідея для інвестування в нерухомість в іншій країні. На противагу цьому Директивою встановлюється пряма заборона на рекламування договорів таймшеру як варіантів для інвестування і така реклама має розцінюватись як така, що вводить в оману споживача.

Що стосується переддоговірної інформації, продавець зобов'язаний надати споживачеві переддоговірну інформацію, яка є чіткою, зрозумілою, точною та достатньою. Додатки до Директиви містять набір стандартних інформаційних форм. Продавець повинен надати споживачеві стандартну інформацію про, зокрема, набуте право; детальний опис конкретного нерухомого майна; його розташування; послуги, до яких споживач матиме доступ, і загальні зручності, якщо такі є; точний опис усіх витрат, пов'язаних із договором таймшеру, а також інформацію про розірвання договору. Крім того, договір повинен містити інформацію щодо особи,

місця проживання та підпису кожної зі сторін, а також дата і місце укладення договору. Вимога переддоговірної інформації призначена для захисту прав споживачів шляхом надання їм достатньої інформації, яка дасть їм змогу прийняти обґрунтоване рішення. По суті, на наше переконання, такі вимоги мали б міститись або як особлива вимога до переддоговірної інформації в законодавстві про захист прав споживачів, або ж в спеціальному законодавстві про туризм.

Зважаючи на наша активні поступальні кроки в бік ЄС, варто відзначити питання мовної політики в межах ЄС та забезпечення викладення інформації для споживача доступною мовою. Так, держави-члени зобов'язані забезпечити, щоб переддоговірна інформація була подана однією з 24 офіційних мов ЄС. Це означає, що вона має бути мовою країни, в якій проживає споживач, або громадянином якої він є, або на вибір споживача за умови, що це одна з офіційних мов ЄС. Директива вимагає, щоб інформація надавалася безкоштовно на папері чи будь-якому іншому тривалому носії, який є легкодоступним для споживача. Про будь-які зміни також слід повідомляти письмово. Чому ми окремо звертаємо увагу на таку норму, відповідь досить логічна. Зважаючи на те, що договори таймшеру є в переважній більшості договорами, що визнаються міжнародними, коли суб'єкти мають різне місцезнаходження або ж об'єкт договору знаходиться в другій та/або третій країні, то такі питання, на наше переконання, в національному законодавстві мають бути враховані вже зараз, що надасть можливість національним продавцям за договорами таймшеру розширити коло потенційних клієнтів з виходом на міжнародний ринок.

Також за нормами Директиви продавець зобов'язаний чітко звернути увагу споживача на наявність права на відмову від договору, тривалість строку на таку відмову та заборону авансових платежів протягом періоду відмови. Строк такої відмови становить чотирнадцять днів, що по суті відповідає встановленому в національному законодавстві строку відмови

від договору за умови товару належної якості. Разом із тим Директивою встановлена особлива процедура такої відмови: необхідно заповнити стандартну окрему форму відмови від договору, підписану споживачем. Традиційно споживача не має повідомляти причину відмови від договору. Строк відмови обчислюється з дня укладення договору або з дня, коли споживач отримує договір, залежно від того, що настане пізніше. Коли виникає спір щодо дійсності договору таймшеру, тягар доведення того, що споживач був поінформований про право відмови від договору і що договір був підписаний споживачем, лежить на продавцеві.

При відмові від договору на споживача не покладається жодних витрат за договором таймшеру. Припинення договору таймшеру тягне за собою припинення будь-яких додаткових договорів, включно з будь-якими кредитними договорами, укладеними для фінансування продажу частки у майні. Це означає, що коли споживач використовує право відмовитися від договору, усі додаткові договори автоматично припиняються без будь-яких витрат для споживача. Таке правило є класичним для договорів споживчого кредитування, що на сьогодні також вже унормовані у вітчизняній правовій системі. Разом із тим законодавство у сфері захисту прав споживачів хоча і вказує на право споживача відмовитись від договору протягом 14 днів, однак не вказує на наслідки для супутніх договорів, що на сьогодні можна визначати лише на загальних підставах припинення зобов'язання.

Директива передбачає також продовження такого строку на відмову до одного року і 14 календарних днів у випадку, коли продавець не заповнив і не надав споживачу письмово окрему стандартну форму відмови від договору. Якщо стандартна переддоговірна інформація не була надана споживачеві в письмовій формі, період відмови від договору додатково продовжується до трьох місяців і чотирнадцяти календарних днів. Крім того, є можливість для держав-членів накладати відповідні штрафні санкції, якщо після закінчення строку відмови від договору продавець не виконав

встановлених вимог щодо обсягу, змісту та форми інформації про продукцію. Згідно зі ст. 15 Директиви, держави-члени зобов'язані передбачити відповідні санкції у разі недотримання продавцем національного законодавства. Штрафи мають бути ефективними та пропорційними до ступеня невиконання.

Продавцю також заборонено вимагати або приймати будь-який авансовий платіж від споживача до закінчення строку відмови від договору. Заборона поширюється на надання гарантій, резервування грошей на рахунках або підтвердження боргу чи будь-яку іншу компенсацію з боку споживача продавцю або третій стороні. Вважається, що запровадження права на відмову від договору, встановлення строку заборони на авансовий платіж забезпечило споживачам у ЄС певний захист від агресивних і оманливих маркетингових практик з боку продавців таймшеру [14].

У 2015 році Комісія ЄС опублікувала звіт про свою оцінку застосування Директиви в країнах-членах та її наслідків [15]. Згідно зі звітом, п'ятнадцять держав-членів прийняли Директиву в законодавчому акті для окремих галузей, а решта тринадцять країн-членів перенесли її до свого законодавства про захист прав споживачів, цивільного кодексу чи інших відповідних загальних актів. Ірландія та Сполучене Королівство (на момент подання звіту ще країна-член ЄС) є прикладом країн, які прийняли галузеві національні закони. Повідомляється, що в ЄС загалом різко зменшилася кількість скарг із початком застосування Директиви 2008 року. Асоціація комітетів власників таймшеру Великобританії (ТАТОС) зафіксувала 1537 скарг у 2010 році порівняно з лише 781 у 2013 році [16]. Зменшення кількості скарг пояснюється європейським політикумом позитивним впливом Директиви на галузь таймшеру.

Можемо констатувати, що, ймовірно, за кордоном ця система і вигідна для клієнтів, але в Україні таймшер – це ще одне поле діяльності для зловживань. Проблеми виникають тоді, коли фактично туристові надають

не ті умови, на які він розраховував. Коли турист оплачує таймшер у певному номері в готелі, він не може обміняти його на номер в готелі іншої країни вищої категорії. Але фактично його можуть направити до готелю, який буде значно нижчої категорії, ніж той, який він оплачував. Турист не може звернутися до суду, тому що формально послуги клієнтові надані, а питання якості в даній ситуації не є визначальними.

Вищевказане доводить необхідність законодавчого врегулювання даного договору у туристичній діяльності. Тому що в Україні немає спеціалізованого законодавства, що регулює відносини між споживачами і професійними учасниками ринку таймшер, для проведення порівняльно-правового аналізу можна зупинитися на законодавчих актах, прийнятих у західних країнах, а також використати досвід зарубіжних країн.

Ми переконані, що для забезпечення адекватного захисту прав споживачів потрібне національне законодавство. Відповідно, для нормальної легалізації таких відносин в національному правопорядку потрібно, на наше переконання, не лише внести зміни в профільний закон про захист прав споживачів, в тому числі в частині нечесної підприємницької практики, але й розробити або ж окремі норми в межах Закону України «Про туризм», або ж окремий спеціальний нормативний акт із встановленням особливостей досліджуваних договірних конструкцій.

Висновки. Підсумовуючи, необхідно зазначити доцільність та нагальність законодавчої регламентації договорів таймшеру в національному правопорядку, що зумовлено не лише потреба сучасного туристичного ринку, але й вимогами ЄС по наближенню правопорядків та зобов'язаннями, які взяла з цього приводу на себе Україна. Немає сумнівів у тому, що споживачі за договорами таймшеру та суміжними договорами потребують високого рівня захисту. Необхідність спеціального законодавства ґрунтується на передовій міжнародній практиці. Те, як індустрія таймшерів продовжує розвиватися, і проблеми, пов'язані з

галуззю, підтверджують потребу галузевого законодавства для забезпечення належного захисту прав споживачів. Крім того з наукової точки зору необхідним є визначення обсяг прав та обов'язків за майном, що надається в тимчасове користування та/або володіння і визначення правового титулу такого користування та/або володіння.

На наше переконання, споживачі за договорами таймшеру в Україні повинні користуватися таким же рівнем захисту, як і споживачі в ЄС. Потреба в спеціальному консолідованому законодавстві ґрунтується на передовій міжнародній практиці. Спосіб розвитку індустрії таймшеру та проблеми, пов'язані з цією галуззю, обумовлюють потребу в галузевому законодавстві для забезпечення належного захисту споживачів. Замість загального захисту в межах захисту прав споживачів в межах національного правопорядку необхідно класифікувати таймшерні договори, встановити специфіку їх укладення в частині надання переддоговірної інформації та процедури відмови від договору.

Література

1. Банасевич І.І. Гармонізація приватно-правового законодавства у сфері захисту прав споживачів за дистанційними контрактами. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2019. Вип. 51. С. 3-14.
2. Ємельянова К. С. Таймшер як нова форма організації круїзного бізнесу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. Вип. 39. С. 223-226.
3. Коpecь Г.Р., Сергатюк А.А. Клубний відпочинок у туризмі України : *збірник наукових праць «Проблеми економіки та управління»*. 2011. № 698. С. 61-66.

4. Кривецька О. Особливості реалізації правових актів Європейського Союзу в законодавстві Німеччини у сфері правового регулювання таймшерингових відносин. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 98(1). С. 162-164.
5. Майданик Р. А. Таймшер як складноструктурна модель права власності. *Актуальні проблеми приватного права* : матеріали XVII наук.-практ. конф., присвяч. 97-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 22 лют. 2019 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Харків. обл. осередок всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : Право, 2019. С. 89-95
6. Станкова І. М. До питання про несправедливі умови, що можуть міститися у договорах споживчих послуг. *Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22–23 лют. 2019 р.). Запоріжжя, 2019. С. 46–49.
7. Ханік-Посполітак Р. Деякі аспекти захисту прав споживачів в ЄС. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 4. С. 34-37.
8. Черняк О. Ю. Особливості захисту прав споживачів у сфері договору таймшеру в контексті адаптації цивільного законодавства України до законодавства ЄС. *Порівняльне правознавство: філософські, історико-теоретичні та галузеві аспекти* : Матеріали II Всеукраїнського круглого столу. Львів : ЛьвДУВС, 2010. С. 436–440.
9. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 22.04.2023)
10. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 22.04.2023)

11. Directive 94/47/EC of the European Parliament and the Council of 26 October 1994 on the protection of purchasers in respect of certain aspects of contracts relating to the purchase of the right to use immovable properties on a timeshare basis. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:31994L0047> (дата звернення: 22.04.2023)
12. Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the protection of consumers in respect of certain aspects of timeshare, long-term holiday product, resale and exchange contracts. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008L0122> (дата звернення: 21.05.2023)
13. Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009-2012 рр.). Верховний суд України. 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006700-13#Text> (дата звернення: 22.05.2023)
14. European Union Committee, Protecting the Consumers of Timeshare Products: Report with Evidence. 2007. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldeucom/18/18.pdf> (дата звернення: 22.03.2023)
15. European Commission, Report on the Evaluation of Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the Protection of Consumers in Respect of Certain Aspects of Timeshare, Long-term Holiday Product, Resale and Exchange Contracts Brussels, 16.12.2015 COM. 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0644&from=hr> (дата звернення: 22.03.2023)
16. European Commission, Evaluation Study on the Application of the Timeshare Directive 2008/122/EC, Final Report. March 2015. URL: <https://docplayer.net/90910640-Final-report-evaluation-study-on-the->

application-of-the-timeshare-directive-2008-122-ec.html (дата звернення: 22.03.2023)

References

1. Banasevych I.I. Harmonizatsiia pryvatno-pravovoho zakonodavstva u sferi zakhystu prav spozhyvachiv za dystantsiinymy kontraktamy. Aktualni problemy vdoskonalennia chynnoho zakonodavstva Ukrainy. Ivano-Frankivsk : Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, 2019. Vyp. 51. S. 3-14.
2. Iemelianova K. S. Taimsher yak nova forma orhanizatsii kruiznoho biznesu. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. 2012. Vyp. 39. S. 223-226.
3. Kopets H.R., Serhatiuk A.A. Klubnyi vidpochynok u turyzmi Ukrainy : zbirnyk naukovykh prats «Problemy ekonomiky ta upravlinnia». 2011. № 698. S. 61-66.
4. Kryvetska O. Osoblyvosti realizatsii pravovykh aktiv Yevropeiskoho Soiuzu v zakonodavstvi Nimechchyny u sferi pravovoho rehuliuвання taimsherynhovykh vidnosyn. Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn. 2011. Vyp. 98(1). S. 162-164.
5. Maidanyk R. A. Taimsher yak skladnostrukturna model prava vlasnosti. Aktualni problemy pryvatnoho prava : materialy XVII nauk.-prakt. konf., prysviach. 97-y richnytsi z dnia narodzh. d-ra yuryd. nauk, prof., chl.-kor. AN URSS V. P. Maslova (Kharkiv, 22 liut. 2019 r.) / Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho, Nats. akad. prav. nauk Ukrainy, Kharkiv. obl. oseredok vseukr. hromad. orh. «Asotsiatsiia tsyvilistiv Ukrainy». Kharkiv : Pravo, 2019. S. 89-95
6. Stankova I. M. Do pytannia pro nespravedlyvi umovy, shcho mozhut mistytisia u dohovorakh spozhyvchykh posluh. Suchasni problemy pravovoï systemy ta derzhavotvorennia v Ukraïni : materialy Mizhnar.

- nauk.-prakt. konf. (m. Zaporizhzhia, 22–23 liut. 2019 r.). Zaporizhzhia, 2019. S. 46–49.
7. Khanyk-Pospolitak R. Deiaki aspekty zakhystu prav spozhyvachiv v YeS. Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo. 2002. № 4. S. 34-37.
 8. Cherniak O. Yu. Osoblyvosti zakhystu prav spozhyvachiv u sferi dohovoru taimsheru v konteksti adaptatsii tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva YeS. Porivnialne pravoznavstvo: filosofski, istoryko-teoretychni ta haluzevi aspekty : Materialy II Vseukrainskoho kruhloho stolu. Lviv : LvDUVS, 2010. S. 436–440.
 9. Pro turyzm : Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 r. № 324/95-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr#Text> (access date: 22.04.2023)
 10. Pro zakhyst prav spozhyvachiv : Zakon Ukrainy vid 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (access date: 22.04.2023)
 11. Directive 94/47/EC of the European Parliament and the Council of 26 October 1994 on the protection of purchasers in respect of certain aspects of contracts relating to the purchase of the right to use immovable properties on a timeshare basis. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:31994L0047> (access date: 22.04.2023)
 12. Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the protection of consumers in respect of certain aspects of timeshare, long-term holiday product, resale and exchange contracts. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32008L0122> (access date: 21.05.2023)
 13. Sudova praktyka z rozghliadu tsyvilnykh sprav pro zakhyst prav spozhyvachiv (2009-2012 rr.). Verkhovnyi sud Ukrainy. 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006700-13#Text> (access date: 22.05.2023)

14. European Union Committee, Protecting the Consumers of Timeshare Products: Report with Evidence. 2007. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldeucom/18/18.pdf> (access date: 22.03.2023)
15. European Commission, Report on the Evaluation of Directive 2008/122/EC of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on the Protection of Consumers in Respect of Certain Aspects of Timeshare, Long-term Holiday Product, Resale and Exchange Contracts Brussels, 16.12.2015 COM. 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0644&from=hr> (access date: 22.03.2023)
16. European Commission, Evaluation Study on the Application of the Timeshare Directive 2008/122/EC, Final Report. March 2015. URL: <https://docplayer.net/90910640-Final-report-evaluation-study-on-the-application-of-the-timeshare-directive-2008-122-ec.html> (access date: 22.03.2023)